

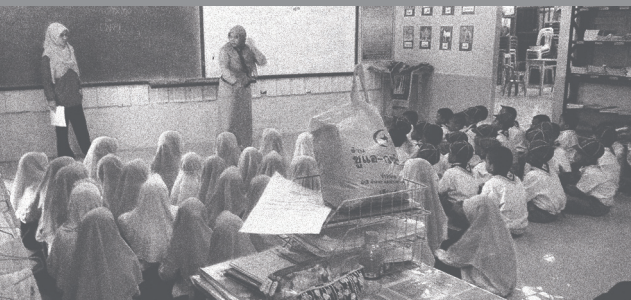
รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม แก่นักเรียนประถมศึกษา ให้เติบโตเป็นคนดีของสังคมไทย

The Model of Moral Establishing to The
Primary School Students for a Good
Thai Citizen

นลินทิพย์ พรหมสังข์¹ และเด่น ชะเนตียัง²
Nalintip Promsagn¹ and Den chanetiyong²

¹ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการพัฒนาสังคม คณะพัฒนาสังคม
และสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ กรุงเทพฯ 10240

² ผศ.ดร., มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น วิทยาเขตวัชรพล ปทุมธานี 12150

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการเป็นคนดีของสังคม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา และ 2) เพื่อนำเสนอรูปแบบการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษาให้เติบโตเป็นคนดีของสังคม ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบการเป็นคนดีของสังคมสำหรับนักเรียนประถมศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาทั้ง 21 คน มีความเห็นตรงกันว่า คุณธรรมจริยธรรมที่ควรปลูกฝังให้กับนักเรียนประถมศึกษา คือ ความซื่อสัตย์สุจริต ความเอื้อเฟื้อ ความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความรักในประชาธิปไตย และความรักในความเป็นไทย รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม จากการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ สามารถสรุปได้ดังนี้ การทำเคลฟายกับผู้เชี่ยวชาญด้านการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม จำนวน 21 คน ปรากฏว่าทุกคนเห็นด้วยกับรูปแบบ โดยพิจารณาจากค่ามัธยฐานของแต่ละข้อสูงตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และค่าพิสัย ควอไทล์ ตั้งแต่ 1.50 ลงมา การจัดสนทนากลุ่ม เพื่อประเมินรูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมกับผู้เชี่ยวชาญ 8 คน ผลปรากฏว่า ทุกคนมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่าเหมาะสมในระดับมาก การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้กับผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม พบว่า โดยรวมมีความเห็นเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.86$)

คำสำคัญ : องค์ประกอบ ตัวชี้วัด การปลูกฝัง คุณธรรมจริยธรรม

Abstract

The purposes of the study were : 1) to determine the factors and indicators on moral establishing model to the primary school students for a good Thai citizen ; 2) to propose the moral establishing model to the primary school students for a good Thai citizen. Based upon these findings, it was concluded that : (1) The model of moral establishing to the primary school students for a good Thai citizen, the 21 experts agreed with the seven factors and 34 indicators of moral establishing model to the primary school students for a good Thai citizen such as diligence, honesty, helpful, discipline, responsibility, democracy and proud to be Thai. (2) The model of moral establishing to the primary school students for a good Thai citizen, the researcher can conclude as follow : Delphi Technique, the 21 experts agreed with the seven factors and 34 indicators of moral establishing model by considering of median and interquartile. Focus Group Discussion, the eight experts also agreed with the moral establishing model to the primary school students. The evaluation of possibility on the moral establishing model to the primary school students, overall the school administrators and the experts were agreed with high level ($\bar{X}$ = 4.86).

Keywords : Factor, Indicator, Establishing, Moral

บทนำ

ปัญหาความประพฤติของเด็กวัยรุ่นเป็นปัญหาใหญ่ระดับชาติ ซึ่งที่ทุกคน ทุกหน่วยงาน จะต้องรับผิดชอบร่วมกัน การจะให้คนหนึ่งคนใด หรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง รับผิดชอบ ฝ่ายเดียวย่อมแก้ปัญหามาไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งครอบครัว โรงเรียน และสังคมจึงต้องหันมาจับมือกัน สำหรับนโยบายการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษานั้น มีปรากฏอยู่ในทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาทั้งสองฉบับ คือ (พ.ศ.2542 และ พ.ศ.2554) ตลอดถึงปรากฏในนโยบายการศึกษาของชาติ ซึ่งดูเหมือนว่า เรื่องของคุณธรรมจริยธรรมนั้น เป็นเรื่องที่ผู้มีอำนาจในการจัดการศึกษาให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

ปัญหาเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมยังคงปรากฏอย่างสม่ำเสมอและดูเหมือนจะรุนแรงขึ้นตามลำดับ เช่น ปัญหาการทะเลาะวิวาทของเด็กอาชีวศึกษา หรือแม้แต่ปัญหาการตบตีกันของเด็กนักเรียนหญิงในระดับมัธยมศึกษาซึ่งเป็นที่น่าหนักใจเป็นอย่างมาก ยิ่งในช่วงเดือนที่ผ่านมา ปัญหาเหล่านี้ปรากฏในทางสื่อโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ติด ๆ กัน ในหลายกรณี ซึ่งยากที่จะหาทางออกและแนวทางแก้ไข เพราะปัญหานี้ถูกหมกหมมมานาน จนหยั่งรากลงลึกเป็นปัญหาที่ไม่มีวันจบสิ้น

ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน เป็นอีกปัญหาหนึ่งที่ท้าทายการแก้ปัญหาของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องว่าจะหาทางออกที่ลงตัวอย่างไร ระหว่างประเพณีวัฒนธรรมการกักขฬสงวนตัว ที่หลายคนเห็นว่าล้าสมัย คร่ำครึกับการเปิดเสรีทางความรักของเด็กและเยาวชน ในปัจจุบัน กระนั้นยังไม่ได้กล่าวถึงปัญหาที่ตามจากปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน ซึ่งมีอยู่อีกเป็นจำนวนมาก [1]

ปัญหาการติดเกมส์ เป็นปัญหาที่สำคัญมากในยุคปัจจุบัน ปัญหานี้ถือว่าเป็น “ศัตรูที่ร้ายกาจ” ที่ดึงเยาวชนออกจากการศึกษา ออกจากคุณธรรมจริยธรรม เด็กและเยาวชนบางคนใช้เวลาอยู่ในร้านเกมส์มากกว่าอยู่โรงเรียนและอยู่บ้าน สิ่งที่ตามมาคือการสะสมความรุนแรงจากการเล่นเกมส์ ที่นำไปสู่การแสดงออกด้วยความรุนแรงของเด็กและเยาวชน เช่น การทำร้ายคนขับแท็กซี่เพื่อชิงทรัพย์สินโดยเลียนแบบมาจากเกมส์ นิสัยที่เอาแต่ชนะไม่รู้จักการแพ้ หรือให้อภัย ปัญหาดังที่กล่าวมานี้ยังส่งผลถึงปัญหาการไม่สนใจในการศึกษาเล่าเรียน ที่ดูได้จากผลการเรียนโดยรวมทั้งประเทศของเด็กและเยาวชน ไม่ว่าจะเป็นวิชาภาษาอังกฤษ ที่ต่ำทุกทักษะการฟัง การอ่าน การพูด การเขียน วิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์ เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้ นับวันจะยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น จึงเป็นเรื่องที่ทุกภาคส่วนในสังคมที่มีหน้าที่ดูแลและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของเด็ก

และเยาวชน ทั้งในระบบราชการและองค์กรภาคเอกชน น่าจะทบทวนการทำงานเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่ผ่านมาว่ามีความสำเร็จหรือล้มเหลวประการใด ปัจจุบันเรามีนโยบายและมีกิจกรรมกันมากที่เกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษาทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ในส่วนขององค์กรทางศาสนาก็มีโครงการครูพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาทั่วประเทศ ประมาณ 20,000 รูป จึงน่าจะคิดทบทวนกันใหม่ในเรื่องการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ในระบบการศึกษาไทยว่ามีปัญหาหรือไม่ อย่างไร ? [2]

เป็นที่ยอมรับกันว่า “ครอบครัว” เป็นสถาบันที่เล็กที่สุดในสังคม แต่เป็นสถาบันที่มีพลังมากที่สุดที่จะขับเคลื่อนการแก้ปัญหาของเด็กและเยาวชน อย่างไรก็ตามในปัจจุบัน “สถาบันครอบครัว” ในสังคมไทยค่อนข้างประสบปัญหาเนื่องจากพ่อแม่ไม่มีเวลาให้ลูกปล่อยให้ลูกอยู่บ้านตามลำพัง ให้ความสำคัญกับการดิ้นรนเพื่อทำมาหาเลี้ยงชีพมากกว่าความเปราะบางของครอบครัวเช่นนี้ ทำให้เด็กและเยาวชนมีเวลาที่จะอยู่กับเพื่อน เกมสื่อบางอย่าง มากกว่าพ่อแม่ เด็กและเยาวชนจึงเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ ด้วยความเข้าใจของตัวเอง และเรียนรู้จากเพื่อน ซึ่งก็มีภูมิภาวะพอ ๆ กัน การหาทางออกในการแก้ปัญหาของเด็กและเยาวชน คือการย้อนกลับไปที่ความสำคัญกับครอบครัว ที่มีพลังเหมือนในอดีต โดยต้องให้ “เวลา” และ “ความอบอุ่น” แก่ลูก ๆ มากกว่าการยื่นเงินให้โดยปราศจากความเข้าใจซึ่งกันและกัน

นอกจากครอบครัว แล้วผู้วิจัยยังเห็นว่า การบูรณาการการทำงานของทุกภาคส่วนนั้นมีความสำคัญมากในการช่วยแก้ปัญหาของเด็กและเยาวชน โดยต้องเริ่มต้นตั้งจากเด็กและเยาวชนก่อน จนก้าวไปสู่ครอบครัว ชุมชน และนโยบายแห่งรัฐ ซึ่งผู้วิจัยจะขอเสนอแนวทางการแก้ปัญหาแบบบูรณาการทุกภาคส่วน ตามแนวคิด “เริ่มต้นที่ใจ สู่สายใยครอบครัว ล้อมรั้วชุมชน รวมพลภาครัฐ” ผู้วิจัยเชื่อว่าสิ่งแรกที่ต้องทำคู่ขนานไปกับการทำงานด้านเด็กและเยาวชนขององค์กรต่าง ๆ รวมถึงการทำงานขององค์กรทางศาสนา คือ “การสร้างความรู้เห็นร่วมกัน ให้เด็กและเยาวชนเห็นปัญหาที่เกิดขึ้น และปลูกจิตสำนึกให้เด็กและเยาวชนลุกขึ้นมาแก้ปัญหาด้วยตัวเอง” ไม่ว่าเราจะมีนโยบาย โครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม มีงบประมาณหรือมีการระดมทุนทางปัญญา ทุนทางวัฒนธรรมหรือทุนทางสังคมมากเพียงใด แต่หากเด็กและเยาวชนยังมองไม่เห็นว่าเป็นสิ่งที่เขากระทำได้ เป็นปัญหากับตัวเขาเองและส่งผลกระทบต่อสังคมส่วนรวม นโยบายและโครงการต่าง ๆ

ก็ไม่สามารถสำเร็จได้ จึงขออย่าว่า สิ่งแรกที่เราควรเร่งดำเนินการ คือ ทำให้เด็กและเยาวชน เห็นปัญหา และลุกขึ้นมาแก้ปัญหาด้วยตัวเอง โดยมีครอบครัว ชุมชน หน่วยงานทั้งภาครัฐ และองค์กรเอกชน คอยให้การสนับสนุนและเป็นพี่เลี้ยงในการแก้ไขปัญหของเด็กและเยาวชน

ในสังคมมีตัวอย่างของการแก้ปัญหาเด็กและเยาวชน โดยการลุกขึ้นมาทำงานของเด็กและเยาวชนเองเป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็น โครงการการประกวดโครงงานคุณธรรม “เยาวชนไทย ทำความดีถวายในหลวง” หรือ อรพิมพ์ รักษาผล เยาวชนดีเด่นแห่งชาติ ปี 2546, เยาวชนดีเด่นสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปี 2545, รางวัลนักเรียนพระราชทาน, ลูกกตัญญูดีเด่นแห่งชาติ 2551, วิทยากรดีเด่นระดับชาติ ฯลฯ อรพิมพ์ รักษาผล กล่าวว่า “ก่อนจะได้รางวัลเยาวชนดีเด่นแห่งชาติ เคยได้รางวัลเยาวชนเลวเด่นแห่งชาติมาก่อน” ตนเคยผ่านชีวิตที่ผิดพลาดมาก่อน แต่เพราะการมาฝึกเป็นนักพูดและเวลาที่ต้องหาข้อมูลในการพูดทำให้ตนได้เรียนรู้ชีวิตมากขึ้น จึงเปลี่ยนความคิดและพฤติกรรม จนกระทั่งลุกขึ้นมาทำงานเพื่อร่วมแก้ปัญหาเด็กและเยาวชนในที่สุด คงถึงเวลาแล้วที่เราจะให้ความสำคัญกับการสร้างความตระหนักรู้ให้เด็กและเยาวชนเห็นปัญหาที่เกิดขึ้น และปลูกจิตสำนึกให้เด็กและเยาวชนลุกขึ้นมาแก้ปัญหาด้วยตัวเอง [3]

ศาสตราจารย์ธานินทร์ กรัยวิเชียร องคมนตรี ได้ให้ความเห็นว่า การปลูกฝังจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทย ต้องดำเนินการใน 2 ลักษณะ คือ การ “ปลูก” และการ “ปลุก” ในส่วนของการ “ปลูก” นั้นใช้สำหรับเด็กและเยาวชน ที่เปรียบเป็น ดั่งผ้าขาวและจะเป็นพลังสำคัญที่จะขับเคลื่อนสังคมไทยในอนาคต เพื่อเจริญงอกงาม เป็นเมล็ดพันธุ์แห่งคุณธรรมจริยธรรมที่จะเผยแพร่ในสังคมไทยต่อไป ส่วนการ “ปลุก” นั้นใช้กับผู้ใหญ่ ที่บางครั้งได้หลงลืมหรือละเลยการนำคุณธรรมจริยธรรมมาใช้ในการประพฤติปฏิบัติ ให้เกิดการระลึก นึกถึง ตระหนักถึงความสำคัญในการนำคุณธรรมจริยธรรมกลับมาใช้ในการดำรงตน และเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็กและเยาวชนต่อไป ทั้งนี้ ศาสตราจารย์ธานินทร์ กรัยวิเชียร ได้ยกตัวอย่างให้เห็นว่า สาเหตุหนึ่งที่ทำให้ประเทศอังกฤษสามารถดำรงมาตรฐานคุณธรรมและจริยธรรมที่สูงส่งเอาไว้ได้ตลอดมา คือ ชาวอังกฤษได้รับการปลูกฝังคตินิยม 7 ประการมาตั้งแต่เด็ก (ข้อ 1 – 7) บุคคลใดมีคตินิยมทั้ง 7 ประการ ครบถ้วน ก็ถือว่าเป็นผู้ที่มี “Integrity” ซึ่งหมายถึง การยึดมั่นในสิ่งที่

ถูกต้องและชอบธรรม เป็นคุณธรรมอันสูงส่ง มีความหมายลึกซึ้งและกว้างขวางมาก และเป็นศูนย์รวมของความถูกต้องทั้งหลายทั้งปวง ที่น่าจะเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับการฝึกอบรมจริยธรรมให้แก่เยาวชนหรือบุคคลทั่วไปในสังคมไทยให้มีคตินิยมครบทั้ง 7 ประการ ในการฝึกอบรมเด็กไทย ควรเพิ่มคตินิยมอีก 5 ประการ (ข้อ 8 – 12) เพื่อให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมอันดีและสภาพของสังคมไทย ซึ่งคตินิยม 12 ประการ คือ สัจจะ พุทฺธความจริง (Truth) ความซื่อสัตย์สุจริต (Honesty) ความระลึกในหน้าที่ (Sense of Duty) ความอดกลั้น (Patience) ความเป็นธรรม (Fair Play) ความเอาใจเขามาใส่ใจเรา (Consideration for Others) เมตตาธรรม (Kindness) ความกตัญญูกตเวที (Gratitude) ความสุภาพนุ่มนวล (Politeness) ความเคารพต่อผู้มีอาวุโส (Respect for Elders) รักษาคำพูด (promise) จิตสำนึกสาธารณะ และเสียสละเพื่อส่วนรวม (Public Conscience) [4]

ปัญหาที่กล่าวมามาช้ากัน บัลลาลใจให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา เรื่อง “รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาให้เติบโตเป็นคนดีของสังคมไทย”

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาให้เติบโตเป็นคนดีของสังคมไทย
2. เพื่อนำเสนอรูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษาให้เติบโตเป็นคนดีของสังคมไทย

ระเบียบวิธีการศึกษา

ตอนที่ 1 กระบวนการเดลฟาย (Delphi Technic)

การสร้างกรอบการวิจัย โดยศึกษาแนวคิดทฤษฎีและวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องคุณธรรมจริยธรรม เช่น กลวิธีสอนจริยศึกษา และการสอนแทรกคุณธรรม ตามหลักสูตรประถมศึกษา โดยคณาจารย์คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดพิมพ์เผยแพร่โดยสภายูวพุทธิสมาคมนานาชาติ ในพระบรมราชูปถัมภ์ และคำบรรยายขององค์มนตรีธานินทร์ กรียวิเชียร แก่ข้าราชการ เมื่อปี 2556 ผู้วิจัยพิจารณาเลือกเอาสิ่งที่เห็นว่าเหมาะสมแก่การปลูกฝังให้นักเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 7 ข้อ มากำหนดเป็นองค์ประกอบในการปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรม แก่นักเรียน ส่วนเรื่องความเหมาะสมหรือไม่นั้นผู้วิจัยจะออกแบบสอบถามสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญต่อไป

การสัมภาษณ์รอบที่ 1 ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์ชนิดโครงสร้างโดยมีเนื้อหาครอบคลุมองค์ประกอบทั้ง 7 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน (จำนวนที่มีความคลาดเคลื่อนคงที่และต่ำสุด) ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดได้มาจากการคัดเลือกแบบเจาะจง การสัมภาษณ์รอบแรก จะได้อันดับขององค์ประกอบและตัวชี้วัด โดยถือว่า องค์ประกอบข้อใดที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วย 10% ขึ้นไปถือว่าใช้ได้ และต่ำกว่า 10% ให้ตัดทิ้ง สถิติที่ใช้ในรอบนี้จึงเป็นค่าร้อยละ

การสัมภาษณ์รอบที่ 2 ผู้วิจัยนำผลสัมฤทธิ์ในรอบแรก มาพัฒนาเป็นแบบสอบถามประมาณค่า (Rating Scale Questionnaire) จำนวน 34 ข้อ สัมภาษณ์อีกครั้ง เมื่อได้คำตอบมาแล้วก็จะใช้สถิติหาค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IR) ซึ่งจะทำให้ทราบได้ว่า ความคิดเห็นกลางมีค่าเท่าไร และแต่ละคนอยู่ห่างจากค่ากลางเท่าไร

การสัมภาษณ์รอบที่ 3 ผู้วิจัยนำค่ามัธยฐานและค่าพิสัยควอไทล์แสดงลงในแบบสอบถามรอบที่ 2 แล้วสัมภาษณ์ เป็นรอบที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญ ยอมรับว่าตัวเองอยู่ตรงไหน และมติส่วนรวมอยู่ที่ไหน จะเปลี่ยนใจหรือยืนยันความคิดเห็น เมื่อได้คำตอบกลับมาแล้วก็สรุปเป็นรูปแบบการนำเสนอการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียนชั้นประถมศึกษา ให้เติบโตเป็นเด็กดีของสังคมไทยต่อไป

ตอนที่ 2 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ผู้วิจัยเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านการคุณธรรมจริยธรรม จำนวน 8 คน โดยพิจารณาเลือกแบบเจาะจงมาร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาให้เติบโตเป็นคนดีของสังคมไทย โดยมีการดำเนินการดังนี้

การเตรียมสถานที่ ผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการเชิญมานั้น ถือว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถทั้งสิ้น ไม่มีใครอาวุโสหรือเก่งกว่ากัน เพราะฉะนั้น การจัดเวที จึงเป็นรูปโต๊ะกลม ซึ่งจะทำให้ผู้ที่ได้รับการเชิญมารู้สึกเท่าทุกคนเสมอภาคกัน

การดำเนินการสนทนา ผู้วิจัยกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการสนทนาพร้อมๆ กับขอความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็น เพื่อประโยชน์ของการวิจัยและของชาติต่อไป ขึ้นต่อมาผู้วิจัยกล่าวแนะนำตนเองก่อนและคนต่อไปจนครบทุกคน ในการนี้จะต้องมีเลขาคอยบันทึกการอภิปรายด้วย

สรุปผลการสนทนากลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญทุกคนมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่าเป็นเรื่องดี และสมควรจัดทำอย่างจริงจัง ที่ผ่านมามีทำไม่ต่อเนื่อง เพราะมีกระแสของอาชญากรรมตะวันตกมากลบเกลือบหมดสิ้น ผลจึงปรากฏให้เห็นในหน้าหนังสือพิมพ์เช่นทุกวันนี้

ตอนที่ 3 การประเมินความคิดเห็น ผู้วิจัยได้ส่งแบบประเมินให้ผู้เชี่ยวชาญด้านคุณธรรมจริยธรรมในจังหวัดตรัง จำนวน 150 คน ซึ่งมีทั้งพระภิกษุสงฆ์และฆราวาส ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษา สรุปผลโดยรวม ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.86$)

ผลการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านรูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษาให้เติบโตเป็นคนดีของสังคมไทย สรุปได้ดังนี้

1. องค์ประกอบการเป็นคนดีของสังคมสำหรับนักเรียนประถมศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาทั้ง 21 คน มีความเห็นตรงกันว่า คุณธรรมจริยธรรมที่ควรปลูกฝังให้กับนักเรียนประถมศึกษา คือ ความขยันหมั่นเพียร ความซื่อสัตย์สุจริต ความเอื้อเฟื้อ ความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความรักในประชาธิปไตย และความรักในความเป็นไทย

2. รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม จากการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ สามารถสรุปได้ดังนี้

2.1 การทำเดลฟายกับผู้เชี่ยวชาญด้านการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม จำนวน 21 คน ปรากฏว่าทุกคนมีความเห็นด้วยกับรูปแบบ โดยพิจารณาจากค่ามัธยฐานของแต่ละข้อสูงตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และค่าพิสัยควอไทล์ตั้งแต่ 1.50 ลงมา

2.2 การจัดสนทนากลุ่ม เพื่อประเมินรูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมกับผู้เชี่ยวชาญ 8 คน ผลปรากฏว่า ทุกคนมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่าเหมาะสมในระดับมาก

2.3 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้กับผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม พบว่า โดยรวมมีความเห็นเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.86$)

สรุปและการอภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนประถมศึกษาให้เติบโตเป็นคนดีของสังคมไทย มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

การเรียนการสอนวิชาศีลธรรมในโรงเรียนไม่มีใครได้ผลด้วยเหตุปัจจัยหลายประการ อาทิ เช่น วิชาศีลธรรมมีคะแนนน้อย นักเรียนไม่สนใจและไม่เอาใจใส่ในวิชานี้เท่ากับวิชาอื่น ๆ ซึ่งมีคะแนนมาก ครูส่วนใหญ่ก็ไม่อยากสอนวิชาศีลธรรมเพราะสอนยาก หาอุปกรณ์ลำบากและไม่ได้ดึงดูดความสนใจเท่าครูที่สอนวิชาอื่น เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ หรือ ภาษาต่างประเทศ มีหน้าที่ผู้ที่จำใจต้องสอน เพราะหาคนสอนไม่ได้ หรือแม้แต่การรับอาสาสอนเพราะมีใจรักในวิชานี้อยู่บ้างก็ยังถูกมองว่าเป็นคนหัวโบราณ คร่ำครึอีก ทำให้เกิดความท้อถอย และยิ่งนักเรียนมักจะเห็นว่าวิชานี้ไม่สำคัญ ไม่สนใจเรียน ก็ยิ่งทำให้ไม่มีใครอยากสอน ผลที่ตามมา คือ ความขาดแคลนครูสอนศีลธรรม และยิ่งมากขึ้น หากวิชาศีลธรรมหายไปจากหลักสูตร ทั้งระดับประถมและมัธยมแล้ว ยังทำให้หน้าเป็นห่วงอนาคตของเด็กไทยและปัญหาของสังคมไทย [5]

เทคนิคการสอนที่ได้ผลยั่งยืนนั้น ครูหรือผู้สอนต้องไม่สำคัญผิดคิดว่าตนเองเป็นพระเอก – นางเอก เหมือนอย่างแต่ก่อน แต่เปลี่ยนเป็นครูผู้เตรียมสถานการณ์ วางแผน กิจกรรมร่วมกับศิษย์ ชี้แนะแนวทางทำตัวอย่างให้เห็น และเป็นผู้กระตุ้นให้นักเรียนแสดงองค์ความรู้ของตัวเอง เช่น

สถานการณ์ที่ 1 การจัดสิ่งแวดล้อมที่สะอาด สงบ และสวยงาม เพราะการอยู่ในที่ที่เหมาะสมย่อมเป็นมงคลอันประเสริฐ การจัดบ้านและโรงเรียนให้เป็นสถานที่สะอาดร่มรื่น เย็นสบายด้วยร่มพุ่มไม้และบุปผชาติที่งดงาม ปราศจากแหล่งสกปรกโสโครก บรรยากาศสงบเงียบ ห่างไกลจากความวุ่นวายทั้งปวง ย่อมນ้อมนำจิตใจผู้อยู่อาศัยให้สงบเยือกได้ส่วนหนึ่ง เมื่อนักเรียนมีความคุ้นเคยกับความสะอาด สงบ และสวยงาม เกิดเป็นความเคยชิน และติดเป็นนิสัยแล้ว ย่อมนำไปสู่จิตใจที่สะอาด สถานการณ์นี้ง่ายกว่าการสอนคุณธรรมจริยธรรมในสถานที่สกปรก แออัด และวุ่นวาย

สถานการณ์ 2 การแสดงแบบอย่างที่ดีอยู่เป็นประจำ คติของครูมีอยู่ “สอนอย่างไร จงทำอย่างนั้น” วิธีการดำรงชีวิต และความประพฤติของครู จึงเป็นตัวอย่างที่เด็กคอยเลียนแบบ นอกจากนี้ ครูจะต้องสามารถหาตัวอย่างของคนดีในสังคมมาแสดงให้เห็นจริงเป็นประจำ พร้อมทั้งชี้ให้เห็นโทษของบุคคลที่ประพฤติชั่วอีกด้วย

สถานการณ์ที่ 3 การสร้างสถานการณ์จำลองให้เด็กได้ฝึกการเลือกและตัดสินใจ ครูเป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตร และเป็นผู้นำการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรอยู่เสมอ กิจกรรมเหล่านี้เป็นวิธีทางที่จะปลูกฝังจริยธรรม และค่านิยมแก่นักเรียนได้ เมื่อครูสอนบทเรียนต่าง ๆ แทนที่ครูจะบอกให้นักเรียน คัดลอก อ่านตามครู ตลอดเวลา

ครูอาจสมมติสถานการณ์ต่าง ๆ ให้เด็กได้ฝึกตัดสินใจว่าควรเลือกกระทำสิ่งใดที่สนุกสนาน แต่เป็นการกระทำชั่ว หรือควรที่จะเลือกควบคุมใจของตนเองเพื่อกระทำดี [5]

สถานการณ์ที่ 4 การจัดให้เด็กมีประสบการณ์ก่อนสัมผัส นักเรียนจะต้องเติบโตขึ้น เป็นสมาชิกของสังคม ซึ่งในสภาพชีวิตจริงนั้น นักเรียนจะต้องได้รับการฝึกฝนการติดต่อ สื่อสารกับผู้อื่น การรู้จักปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น มีความอดทน เอาใจเขามาใส่ใจเรา รู้จัก ยอมรับและอภัยให้ผู้อื่น และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ประสบการณ์เช่นนี้จะทำให้เด็กได้เรียนรู้ว่า งานจะสำเร็จได้ต้องช่วยเหลือกัน เรียนรู้ความแตกต่างทางความคิดเห็น รวมถึงลักษณะนิสัยของเพื่อน ซึ่งจะเป็นแนวทางไปสู่การปรับตัวของเด็กต่อไป

สถานการณ์ที่ 5 การสร้างเสริมกำลังใจให้ประพฤติดี ทุกครั้งที่เด็กทำดีครูควร กล่าวชมเชยยกย่องให้เป็นตัวอย่าง บางครั้งครูให้รางวัลด้วยการติดดาวสีต่างๆ ที่ป้ายชื่อ ชักชวนเพื่อให้ปรบมือรับรองความถูกต้อง หรือให้บัตรเกียรติยศ และกล่าวสรรเสริญต่อ หน้าที่ประชุม เป็นต้น การสร้างเสริมกำลังใจดังกล่าวนี้ เป็นการสนองความต้องการทาง สังคมและอารมณ์ของเด็ก เขาจะรู้สึกอิ่มเอิบใจ เกิดปิติ ในการทำดี [6]

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1.1 กระทรวงศึกษา ควรจะปรับปรุงหลักสูตรในระดับประถมและมัธยม เสียใหม่ โดยเอาวิชาหน้าที่ศีลธรรมบรรจุในหลักสูตรการเรียนเช่นเดิม และเพิ่มคะแนนให้ เท่ากับวิชาอื่น ๆ โดยจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละวัย

1.2 ควรสรรหาครูผู้สอนที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับวัฒนธรรมและ ศีลธรรม

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรจะวิจัยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา เพราะว่าเด็กวัยนี้กำลังศึกษาค้นคว้าและ มักสร้างปัญหาให้แกสังคม

2.2 ควรจะทำการวิจัยเกี่ยวกับ สภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการแสดง พฤติกรรมของเด็กวัยรุ่น

เอกสารอ้างอิง

- [1] กองบรรณาธิการ. (2549, กันยายน). “รักสนุกด้านมืดวัยใส”, **โลกวันนี้**. 1-2.
- [2] ชานิน กรัยวิเชียร. (2550). **คุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหาร**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- [3] พระไพศาล วิสาโล. (2550, เมษายน). “จริยธรรม เสื่อมเพราะสังคมส่งเสริม”, **โลกวันนี้**, 1.
- [4] สุนน อมรวิวัฒน์. (2527). **กลวิธีสอนจริยศึกษาและการสอดแทรกคุณธรรม**. กรุงเทพฯ : สภาพุทธนิคมแห่งชาติในพระบรมราชูปถัมภ์.
- [5] องค์หม่อม ธรรมะอารมณดี. (2545, กันยายน). “วัยรุ่นที่ก้าวพลาด”, **มติชนรายวัน**. 1.
- [6] อำไพ สุจริตกุล. (2527). **กลวิธีสอนจริยศึกษา**. กรุงเทพฯ : สภาพุทธนิคมแห่งชาติในพระบรมราชูปถัมภ์.